

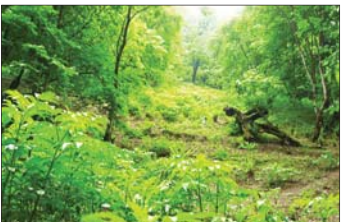
اقتصاد سبز

صیانت و حفاظت از جنگل با توسعه مسئولیت اجتماعی

فاطمه پاسبان
کارشناس کشاورزی

● جنگل‌ها یکی از ارکان مهم برای توسعه پایدار و دستیابی به شاخص‌های آن قلمداد می‌شوند. علاوه بر درختان، درختچه‌ها، بوته‌ها، پوشش علفی زنده، پوشش مرده، حیوانات و میکروارگانسیم‌های موجود در جنگل نیز جزئی از اکوسیستم فعال و پویای آن هستند. جنگل‌ها، به‌عنوان یکی از پیچیده‌ترین اکوسیستم‌های طبیعی، اثرات بسیاری بر جوامع انسانی داشته و خواهند داشت؛ به‌طوری‌که تخریب آنها می‌تواند اثرات جبران‌ناپذیر در زندگی انسان‌ها داشته باشد. مهم‌ترین اثرات جنگل از جنبه زیست‌محیطی عبارت‌اند از: ۱) تولید اکسیژن مورد نیاز موجودات زنده. ۲) تعدیل و تنظیم درجه حرارت کره زمین. ۳) تغذیه سفره آب‌های زیرزمینی. ۴) حفاظت از خاک و جلوگیری از فرسایش آن. ۵) جذب گازهای آلاینده محیط زیست. ۶) پناهگاه حیات‌وحش. علاوه‌براین، جنگل‌ها ارزش اقتصادی فراوانی دارند و در برخی کشورها منبع درآمدزایی بوده و اقتصاد آنها وابسته به جنگل است. ابعاد اقتصادی جنگل را می‌توان در تولید چوب، به‌عنوان ماده اصلی بسیاری از صنایع، سوخت، تولید محصولات فرعی جنگلی و گیاهان دارویی، توریسم و صنعت گردشگری خلاصه کرد. به‌خاطر اهمیت زیست‌محیطی و اقتصادی جنگل، همواره تمامی کشورهای جهان به حفاظت و احیای آن توجه ویژه‌ای داشته‌اند اما در چند دهه اخیر، عوامل متعددی ازجمله عوامل انسانی و طبیعی، جنگل‌ها را تخریب کرده است؛ عوامل طبیعی، باد شدید، گرمای شدید، سیلاب‌ها، باران‌های شدید و یخبندان‌ها هستند. دخالت انسان‌ها از جمله عوامل دیگری است که بر شدت تخریب جنگل‌ها دامن زده است. عمده‌ترین فعالیت‌های انسانی که به تخریب و کاهش پتانسیل اراضی و بی‌ثباتی اکولوژیکی آنها منجر شده است، عبارت‌اند از: قطع پوشش گیاهی، بهره‌برداری بیش از پتانسیل منابع آب و خاک، چرای مداوم و بیش از ظرفیت، فعالیت‌های کشاورزی و کاربرد نهاده‌ها و فعالیت‌های معدنی، صنعتی و توسعه شهری که به‌رصورت باعث تخریب منابع آب و خاک و

پوشش گیاهی می‌شود. تخریب جنگل‌ها مترادف با تهدید زیست‌محیطی و اقتصادی است و در این میان بستر طبیعی مناسب برای جذب آلاینده‌ها و خصوصا گازهای گلخانه‌ای از بین می‌رود. براساس آماری که فاؤن منتشر کرده است، در سال ۲۰۱۰ در حدود ۱۲.۷میلیون نفر در فعالیت‌های مرتبط به جنگل مشغول کار بوده و در حدود ۶۰۶ میلیارد دلار ارزش افزوده ناخالص بخش جنگل در سال ۲۰۱۱ بوده است. اهمیت اقتصادی بخش جنگل از آمارهای ارائه‌شده مشهود است که اگر منافع زیست‌محیطی، اجتماعی و فرهنگی آن را به این ارقام اضافه کنیم، با توجه به شرایط کنونی از جمله خشک سالی و تغییر اقلیم اهمیت توجه به بخش جنگل را بیش از گذشته دوجندان می‌سازد. اما در همین گزارش آمار نشان می‌دهد که در سال ۱۹۹۰، جهان چهار هزارو ۱۲۸میلیون هکتار جنگل داشت و این رقم در سال ۲۰۱۵ به رقم سه‌هزارو ۹۹۹میلیون هکتار کاهش یافته که در این مدت در حدود ۱۲۹میلیون هکتار، جنگل‌زدایی شده است (حدود ۳.۱ درصد کاهش در طی دوره). آمار نشان می‌دهد که در حدود ۳۱.۶ درصد از سطح زمین در سال ۱۹۹۰ و در سال ۲۰۱۵ در حدود ۳۰.۶ درصد از کاربری زمین را جنگل تشکیل می‌دهد. این میزان جنگل‌زدایی با تبدیل جنگل به کاربری‌های دیگر، مسئله مدیریت و نظارت بر آن را پیچیده‌تر کرده است (Global Forest Resources Assessment ۲۰۱۵، FAO). ازاین‌رو حفظ، توسعه و صیانت از جنگل نیازمند رویکرد جدیدی است که متکی بر حضور مردم و مسئولیت‌پذیری است. در این میان مسئولیت‌پذیری بنگاه‌های اقتصادی توانسته است رویکرد مناسبی برای این منظور باشد. تجارت جهانی نشان‌دهنده موفقیت این رویکرد بوده است. برای نمونه تشکیلات اجاره ماشین بنیاد آربور دی (Arbor Day) یک‌میلیون درخت در سراسر ایالات متحده، کانادا و اروپا در سال ۲۰۱۵ کاشته است. این تشکیلات ۱۰ سال متوالی است مسئولیت اجتماعی خود را ایفا می‌کند و در دوره ۲۰۰۶ تا ۲۰۵۶ متعهد شده است ۵۰ میلیون درخت بکارَد؛ یعنی یک‌میلیون دلار در هر سال برای کاشت یک‌میلیون درخت هزینه می‌کنند. توجه به ایجاد انگیزه لازم برای مسئولیت‌پذیری بنگاه‌های اقتصادی برای توسعه و حمایت از جنگل رویکردی است که می‌تواند در مفهوم حکمرانی خوب، کمک مؤثری به توسعه پایدار هر کشوری بکند.

اقتصاد

اعتبارات ۳۵۰ میلیون دلاری صندوق توسعه در سیستان برای مردم رفاه پایدار ایجاد نمی‌کند

صرف منابع برای افزایش وابستگی به آب ناپایدار

این پروژه که کارخانه لوله‌سازی در زابل احداث شده است و برای مردم اشتغال ایجاد شده است اما چرا باید برای آبرسانی به ۴۶ هزار هکتار اراضی سیستان، چهار برابر بیش‌ازحد نیاز لوله در زمین گذاشته شود؟ پروژه‌ای که تا شهریور سال گذشته ۵۰۰ میلیارد تومان اعتبار صرف آن شده است و امسال هم با مصوبه هیئت وزیران ۳۵۰ میلیون دلار از محل صندوق توسعه ملی به آن اختصاص یافته است، آیا زندگی مردم را بهبود می‌بخشد؟ صدیقه ترابی مدیرکل دفتر برنامه‌ریزی کلان آب و آبفای وزارت نیرو در گفت‌وگو با «شرق» عنوان می‌کند: شاید بهتر بود با توجه به مشکلات عدیده‌ای که در کشور وجود دارد و اینکه نمی‌توانیم به‌صورت مداوم به یک استان اعتبار اختصاص دهیم، به جای اینکه به طرحی خاص نگاه کنیم و تخصیص اعتبار را برای این طرح خاص در نظر بگیریم، باید ببینیم آیا این بهترین کاری است که برای کشور می‌توان انجام داد؟ او ادامه می‌دهد: فکر نمی‌کنم برای منطقه‌ای مثل سیستان، سال‌های متمادی بتوانیم تخصیص اعتبار ویژه در نظر بگیریم. گوشه‌گوشه کشور شرایط خاصی دارد و فقط در سیستان با مشکل تغییر اقلیم و کم‌آبی مواجه نیستیم. به گفته ترابی، شرایط سیستان وبلوچستان به‌دلیل شن‌های روان، مباحث تثبیت خاک، معیشت جایگزین، محیط زیست و استفاده از منابع محدود آب، بسیار ویژه است و به سوالات مطرح‌شده در این زمینه، قبل از سرمایه‌گذاری خاص در استان باید پاسخ داده شود. او اضافه می‌کند: اگر این کار انجام نشود، منابع خود را از دست می‌دهیم. باید سازگاری با کم‌آبی در حد شعار باقی نماند و برای آن راهکار در نظر بگیریم. شاید پیگیری طرح دکتر اردکانیان در زمینه ایجاد کمیته سازگاری با خشکسالی برای این منطقه مناسب باشد.

وابستگی آبی به خارج، غیرمنطقی است

حجت میان‌آبادی، پژوهشگر هیدروپلیتیک و دیپلماسی آب، نیز در گفت‌وگو با «شرق» که ابهامات متعدد پروژه ۴۶ هزار هکتاری در زمینه ایجاد پایداری در منابع آب و افزایش توسعه پایدار منطقه اشاره می‌کند، او می‌گوید: در حوضه‌ای که به‌شدت دچار مشکل و اختلافات آبی با کشور همسایه هستیم و عملا امنیت آبی منطقه در دست کشور دیگری است، بدون شک انجام اقداماتی که بخواهد وابستگی آبی

سراب شرق

حسین سرگز، کارشناس ارشد مدیریت مناطق بیابانی

تجربه شرکت آمریکایی (Morrison-Knud-) sen) به‌عنوان خالق سازه‌های عظیمی مانند پل سانفرانسیسکو و سد هورر که خود آنها را «سمبل‌های آینده» می‌خواند، پیش‌روی ماست، بیش از ۷۰ سال پیش (۱۹۴۶) با هدف تسهیل آبرسانی به اراضی کشاورزی و با طراحی سیستم آبیاری مدرن در دره هلمند رؤیای ساختن «نیویورک افغانستان» را در شهر لشکرگاه پایه‌گذاری کرد، اما دیری نپایید که اذعان کرد: مسئله اراضی بیابانی فقر آب نیست. آبرسانی سریع و به‌موقع به بهای محروم‌کردن زمین‌ها از میلیون‌ها تن رسوب حاصلخیز بالادست که هم به خاک قوام تن می‌بخشید و هم باعث غنای آن می‌شد، نتیجه‌ای جز کاهش محصول، ماندابی‌شدن اراضی و نارضایتی بهره‌برداران نداشت. امید ادعایی با تدبیر نادرست ناشی از عدم درک شرایط بستر پروژه، تبدیل به یاسی ناخواسته شد و میلیون‌ها دلار سرمایه‌گذاری و سال‌ها اعتبار پدیدآورندگان را بی‌اثر کرد. طراحان طرح موسوم به آبیاری ۴هزارهکتاری اراضی سیستان در پایاب همان حوضه قدم جای پای این تجربه شکست‌خورده گذاشته‌اند. آمران و عاملان این پروژه چنان سرگرم اجرای این طرح‌اند که فرصتی برای دیدن آینه بالادست ندارند تا تصویر خود را در تکرار حتمی تاریخ ببینند.

داستان ساده‌ای است؛ قرار است به جای آبیاری ثقلی، سیلاب‌های هیرمند را در مخازن «چانه‌نیمه» ذخیره، سپس به اراضی کشاورزی پمپاژ کنند. آب‌رفت‌ها به جای پخش در اراضی از یک سو باعث کاهش حجم مخازن و از سوی دیگر فقدان آن با کودهای شیمیایی جبران می‌شود که خود باعث شوری بیشتر و تخریب خاک، تحمیل هزینه به بهره‌برداران، تشدید روند فرسایش خاک، آلودگی و افزایش بیماری‌های گوارشی می‌شود. آب که قبلا به صورت ثقلی به اراضی می‌رسید، نیاز به نیروگاه ۵۲مگاواتی پیدا می‌کند و بیش از ۷۰ هزار بهره‌بردار که به انتظار حل مشکل معیشت‌اند، کمی بیش از نیم‌هکتار (شش‌هزارو ۵۰۰ مترمربع) اجازه کشت می‌یابند. الگوی برای کشت، برنامه‌ای برای تقویت خاک، بازآبایی، فزاروری و... وجود ندارد. عدم شفافیت و بزرگ‌نمایی آثار «پسا‌اجرا»ی این طرح

می‌دهد که پروژه ۴۶هزار هکتاری مطالعات جامعی ندارد. هرچند مشاور می‌تواند ادعا کند که مطالعات جامعی دارد، اما این مطالعات، پایداری منطقه را تضمین نمی‌کند.

توسعه کشاورزی چاره کار نیست

اعتبارات صندوق توسعه ملی صرف می‌شود که از مهاجرت مردم سیستان جلوگیری شود. اما آیا با توجه به اینکه متوسط برد خانوار در سیستان وبلوچستان بر اساس اعلام مرکز آمار حدود چهار نفر است و در بسیاری از روستاها هر خانوار پنج یا شش نفر جمعیت دارد، کشاورزی آن هم در سطح کوچک نیم‌هکتاری می‌تواند معیشت مردم را تأمین کند؟ حسین دهقانی سانچ، عضو هیئت علمی مؤسسه تحقیقات فنی و مهندسی، در گفت‌وگو با «شرق»، در پاسخ به این پرسش عنوان می‌کند: در نیم هکتار فقط از طریق کشت گلخانه‌ای می‌توان معیشت یک خانوار پنج‌نفره را تأمین کرد. اگرچه دانشگاه زابل توسعه باغات زیتون، انگور و زردآلو را راهی برای مصرف کمتر آب و تأمین معیشت مردم اعلام می‌کند، اما دهقانی سانچ می‌گوید: سطح اقتصادی برای باغ یک هکتار است. اگر این مساحت ۲۰ میلیون تومان درآمد ایجاد کند، ماهانه یک‌ونیم میلیون تومان درآمدها نصیب یک خانوار شش‌نفره می‌شود. صرفا اگر اعضای خانواده در باغ کار کنند و هزینه کارگری پرداخت نکنند، چنین باغی می‌تواند نیازهای معیشتی خانواده را تأمین کند. محمدحسین پاپلی‌زدی، کارشناس دیپلماسی آب، نیز در گفت‌وگو با «شرق»، کشاورزی را تنها راه تأمین معیشت مردم سیستان نمی‌داند. او می‌گوید: باید با توسعه صنایع کم‌آب‌خواه نظیر ساخت موبایل یا تولید نرم‌افزار، مشکل اشتغال مردم را حل کرد. پاپلی‌زدی ادامه می‌دهد: ساخت اسباب‌بازی، دوخت لباس، کفش و... ازجمله مشاغلی است که می‌تواند با صرف حداقل آب، نیازهای معیشتی مردم را تأمین کند. به گفته او، آب چانه‌نیمه‌ها امروز به جای آنکه صرف کشاورزی شود، نیازهای یک شهر ۵۰۰ هزارنفری یعنی زاهدان را تأمین می‌کند. بنابراین باید همان‌گونه که پول خرج می‌کنیم تا از دریای عمان آب به مشهد ببریم، در کنار دریای عمان اشتغال ایجاد کنیم تا سیستانی‌ها به سمت بندر چابهار بروند و آنجا مشغول به کار شوند. این کارشناس دیپلماسی آب می‌گوید: در نبود طرح آمایش عده‌ای از مشاوران هر وقت بداندند که جایی مشکل دارد، فوری گران‌ترین قیمت را پیدا می‌کنند و چون پول در چنین طرح‌هایی است، طرفدار این طرح‌ها می‌شوند و از آن حمایت می‌کنند.

شنبه ۵۰ خرداد ۱۳۹۷

خبر

آغاز قرارداد ۸۵میلیون دلاری هندی‌ها در بندر چابهار

● مدیرعامل سازمان بندر و دریانوردی با بیان اینکه ظرفیت تخلیه و بارگیری بندر شهید بهشتی چابهار از آذرماه ۹۶ تاکنون به هشت میلیون تن رسیده است، گفت: قرارداد ۸۵میلیون‌دلاری با هندی‌ها در بندر شهید بهشتی چابهار آغاز شده است. به گزارش روابط عمومی سازمان بندر و دریانوردی، محمد راستاد با اشاره به سرمایه‌گذاری ۸۵میلیون‌دلاری هندی‌ها در بندر شهیدبهشتی چابهار، اظهار کرد: این قرارداد با شرکت IPGL هند و با سرمایه‌گذاری ۸۵میلیون‌دلاری جهت تأمین تجهیزات بندری چابهار و در قالب قرارداد BOT به مدت ۱۰ سال و به منظور تولید و خرید تجهیزات آغاز شده است. وی با بیان اینکه قرارداد منعقدشده با هندی‌ها علاوه بر موارد و قراردادهای داخلی درخصوص توسعه بندر شهید بهشتی چابهار است، اظهار کرد: جلب نظر سرمایه‌گذاران نیازمند طراحی و ایجاد روش‌های متنوع قراردادی است که یکی از این مدل‌ها بهره‌گیری از قرارداد ساخت، بهره‌برداری و انتقال یا اصطلاحا (Build-operation-Transfer) B.O.T است که مورد استقبال سرمایه‌گذاران قرار گرفته است.

تردید توتال درباره دریافت معافیت تحریمی از سوی آمریکا

● مدیرعامل «توتال» دیروز در روسیه در پاسخ به سؤالی درباره دریافت معافیت‌های تحریمی از سوی آمریکا به این شرکت فرانسوی برای ادامه کار در ایران ابراز تردید کرد. به گزارش فارس، در ادامه اظهارنظرهای شرکت‌های اروپایی درباره کار یا عدم کار در ایران به دنبال خروج آمریکا از برجام، مدیرعامل شرکت نفتی توتال فرانسه درباره این موضوع اظهارنظر تازه‌ای کرد. «پاتریک پویانه» مدیرعامل شرکت فرانسوی «توتال» که برای شرکت در کنفرانس بین‌المللی به سن‌پترزبورگ روسیه سفر کرده، درباره دریافت معافیت تحریمی از سوی آمریکا به منظور ادامه کار این شرکت فرانسوی در ایران ابراز تردید کرد. اظهارنظر تازه آقای پویانه در حالی صورت گرفت که او چند روز قبل گفته بود: «در حال حاضر بدون اعمال معافیت‌های تحریمی از سوی آمریکا سرمایه‌گذاری در ایران سخت شده است و توتال نمی‌تواند خطر ازدست‌دادن دسترسی به سیستم‌های بانکی آمریکا را بپذیرد.

اینترنت پتیاک

بدون توقف!

پهنای باند اختصاصی ویژه سازمان ها و ادارات

با تجهیزات رایگان و تعرفه عالی

www.petiak.com

دارای پروانه سراسری ارائه خدمات ارتباطی ثابت از سازمان

تنظیم مقررات و ارتباطات رادیویی به شماره ۹۵ - ۱۰۰

۰۲۱-۲۳۴۹